

House of Win-Win får alla att vinna

I en gammal syfabrik på Tredje Långgatan i Göteborg finns ett företagscenter för hållbart skapande. Men lokalen fungerar även som en konstscen där konstnärer av olika slag kan visa sina alster i olika sammanhang.

Sista sidan

www.miljomagasinet.se

Politiskt, religiöst och fackligt oberoende

Miljömagasinet

Alternativet i svensk press

15 kr 14 maj 2010 årg 30 nr 19

Förbud mot bisfenol?

Om inte EU snabbt förbjuder det misstänkt hormonstörande ämnet bisfenol i nappflaskor kommer Sverige att gå före och införa ett nationellt förbud, enligt miljöminister Andreas Carlgren.

Sid 3

Finanspolitiska tyglar

Kommer krisen i Grekland att leda till slutet för EU:s valutaunion? Det frågar Gösta Torstensson i sin analys. Han menar att det mesta pekar åt motsatt håll. Det talas nu om ökade möjligheter till kontroll av medlemsländerna.

Sid 4

Krav på stärkt miljöskydd

När billig och lättillgänglig olja börjar sina blir alternativet djuphavsborrning, som innebär större risker. Oljeläckaget i Mexikanska golfen visar på behovet av striktare miljöbestämmelser när det gäller djuphavsborrning.

Sid 5

Hållbart lantbruk utan GMO

På Ekeby forskningsgård har man valt att arbeta helt utan genmodifierade grödor. Kristina Belfrage beskriver arbetet med att utveckla ett hållbart lantbruk utan fossil energi och GMO.

Sid 6-7

Göran Greider om vänstern

Vad innebär det i dag att kalla sig vänster? Och vad har vänsterrörelsen för lösningar på de globala kriser vi står inför? I sin nya bok skriver Göran Greider personligt om de senaste 30 årens förändringar i det svenska samhället.

Sid 10

Macbeth sist ut på Gotland

Romateaterns sista uppsättning i Roma klosterruin på Gotland blir klassikern Macbeth. Sommarens uppsättning var hotad på grund av att teatern fått sina bidrag strypta, men nu är finansieringen löst.

Sid 11

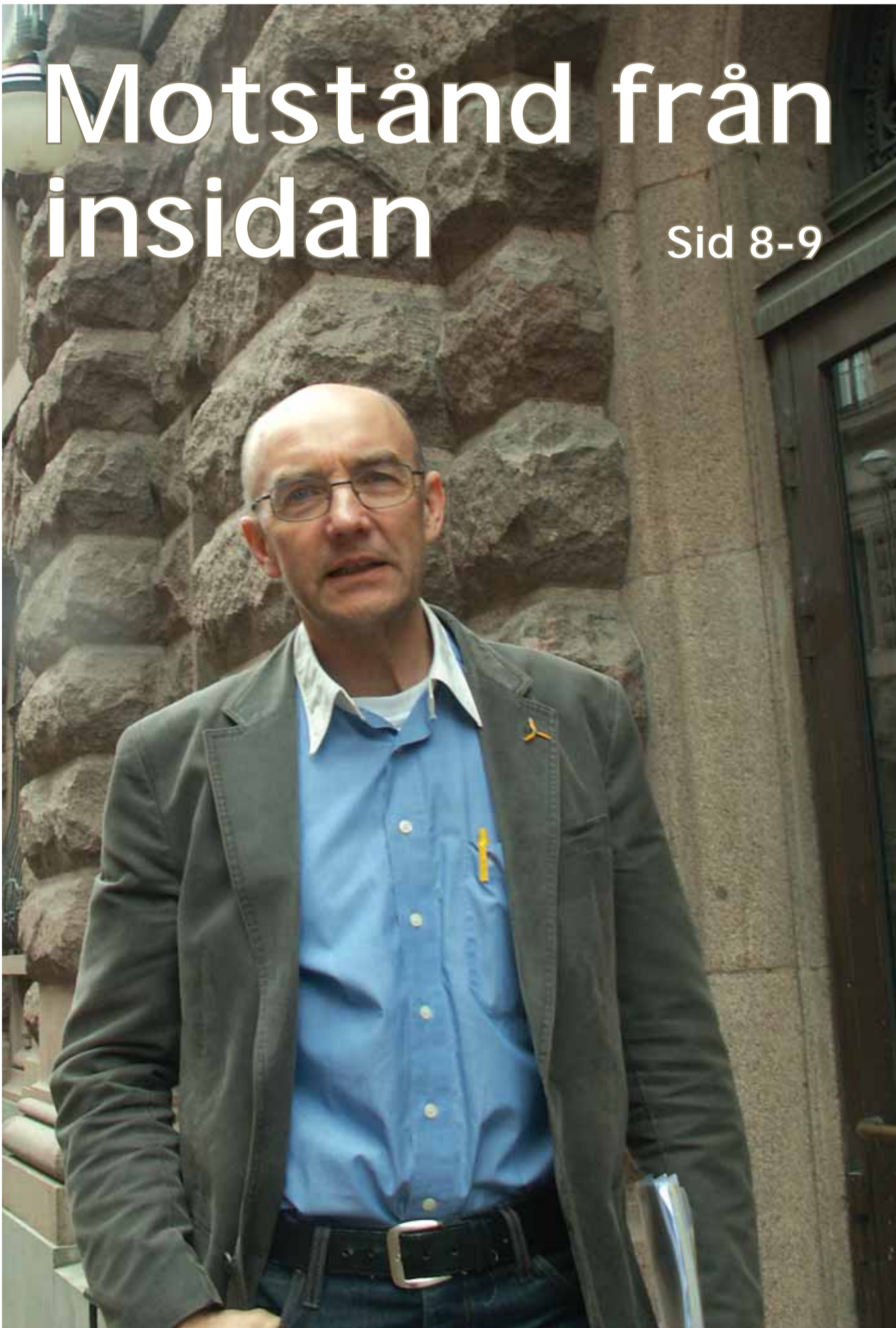
Bonusregnens tid

Nu är det årsredovisningarnas tid och bonusarna står som spön i backen. Men som alltid inträffar det märkliga att det inte är de som jobbat som får pengarna utan de giriga och oftast odugliga, skriver Anders Englesson i sin krönika.

Sid 12

Motstånd från insidan

Sid 8-9

Han tog kampen från gatan

Sven Bergström är riksdagsledamot för Centerpartiet och kämpar för att ändra på regeringens proposition som tillåter nya kärnkraftverk. Lasse Karlsson lärde känna honom för 30 år sedan när de arbetade i folkkampanjens Linje 3 – och har träffat honom igen.

Under några månader för 30 år sedan höll Sven Bergström och jag till i Gamla riksdagshuset på Riksgatan 2 i Stockholm. Där hade vår tillfälliga arbetsgivare, kampanjkansliet för Linje 3, inkvarterats under folkomröstningen om kärnkraft.

Sven Bergström var 29 år, hade sina politiska rötter i Centerpartiets ungdomsförbund men satt också i Miljöförbundets styrelse.

Jag var på den tiden en socialdemokratisk kärnkraftsmotståndare, anställd av LO och nyss utvisad från LO-borgen av ordföranden Gunnar Nilsson på grund av mitt engagemang i Linje 3.

Sedan dess har vi inte råkat förrän vi nu, i april 2010, sitter i riksdagens restaurang på andra sidan gatan. Sven Bergström är riksdagsledamot sedan 14 år och när hans parti i februari förra året gav efter för kärnkraftshökarna i Alliansregeringen blev han ett hett namn i alla läger: Skulle han vara lojal med partiet eller solidariserar sig med kärnkraftsmotståndarna?

Själv reagerade jag som så många andra, blev upprörd över Centerns svek och aktiverade mig på nytt i Folkkampanjen mot Kärnkraft och Kärnvapen. En hel del av min tid som pensionär ägnar jag sedan dess åt kärnkraftsfrågan.

Inför riksdagens beslut i kärnkraftsfrågan den 17 juni behöver en enad opposition stöd av fyra borgerliga nej-röster för att fälla regeringens förslag.

Centerpartisterna Solveig Ternström och Eva Selin Lindgren röstar med all säkerhet nej. Däremot har den avhoppade moderaten Göran Thingvall sagt att han kommer att rösta ja fast

han tidigare hotat att rösta nej.

Återstår då, bland dem som skärskådats offentligt, Sven Bergström. Hur kommer han att rösta? Det vet han inte själv idag. Det beror på hur Näringsutskottet kommer att behandla den motion han skrivit och där han föreslår tre ändringar i regeringens förslaget.

Men nu tar vi det från början och ger Sven Bergström ordet.

Sven Bergström: "I februari 2009 var Centerpartiets riksdagsgrupp i Strasbourg när vi blev kallade till ett teleförmöte. Det drogs en skiss till en energioverenskommelse med ungefär den substans som sedan blev beslutad. Det här var ju oväntat.

Många av oss blev överraskade och studsade rätt så högt. Min minnesbild är att det egentligen förväntades att vi i telefon, där och då, skulle säga okej. Men många av oss sa att det är otänkbart. Vi måste sitta runt samma bord och tala om det här.

"Därför träffades vi dagen därpå på Miljödepartementet. Vi fick samma dragning och det önskades att vi skulle säga okej. En del av oss sa att det här är för stort, vi måste få fundera, få se något papper. Det var ett laddat möte."

Jag har försökt förstå om Maud Olofsson fick något mandat att förhandla vidare i regeringen. Men det har varit svårt.

Sven Bergström: "Det beror på att det inte var så tydligt. Hon gick väl ut och sa att hon hade riks-

dagsgruppen bakom sig, tyckte kanske inte att hon behövde tala om att det fanns ett antal i gruppen som inte var med på vagnen till fullo. Men jag har reagerat mot att det uttrycktes som att hela gruppen stod bakom hela uppgörelsen. Så var det inte."

Det fanns ju ett löfte i Alliansens valmanifest från augusti 2006 och en utfästelse i statsministerns regeringsförklaring att de här lagarna inte skulle röras under mandatperioden.

Sven Bergström: "Ja. Och här får vi rannsaka oss själva. Ingen tog upp det i mötet med riksdagsgruppen.

Hade jag eller någon annan haft dokumentet med sig och lagt det på bordet och sagt: Det här är otänkbart, vi kan inte bryta mot vallöftet. Då hade vi kanske fått en annan hantering och en annan utgång."

Alliansens överenskommelse om energin och klimatet resulterade i två propositioner som behandlades i riksdagen i juni 2009. Om den debatten och de besluten skrev medierna inget alls. Efteråt spred en del politiker, kärnkraftlobbyister och okunniga journalister uppgiften att riksdagen fattat beslut om att ge klartecken för ny kärnkraft. Men det var inte sant.

Du röstade ja till energipropositionen den gången?

Sven Bergström: "Ja. Jag läste igenom handlingarna noga och såg att det fanns inget i utskottets förslag som jag hade problem med. Eva Selin Lindgren och jag skrev ett pressmeddelande tillsammans där vi klargjorde att vårt ja till propositionen inte innebar ett ställningstagande till kärnkraften. Eva höll också ett kritiskt anförande i riksdagsdebatten som Solveig Ternström instämde i. Själv gjorde jag inget inlägg."

Solveig Ternström hade också förberett ett inlägg men hon pressades av partiledningen att inte hålla det. I inlägget, som hon lagt ut på Internet under rubriken "Talet jag inte fick hålla", förklarade hon att hon 2009 var lika mycket kärnkraftsmotståndare som 1980, och att

Sven Bergström (C).

hon skulle rösta ja till den reservation som stödde oppositionens yrkande att avvecklingslagen skulle behållas och kärntekniklagen inte skulle ändras.

I slutet av januari i år gjorde Aktuellt slut på mediernas tystnad och desinformation kring Riksdagens behandling av kärnkraftsfrågan. I ett långt inslag upplyste TV-tittarna om att beslutet om kärnkraft ännu inte hade fattats, att Centerpartiets riksdagsgrupp inte var enig och att oppositionen bara behövde stöd från fyra borgerliga röster för att fälla regeringens kärnkraftlinje.

I programmet intervjuades Solveig Ternström, Eva Selin Lindgren och Sven Bergström och riktade hård kritik mot partiledningen.

Två månader senare lade regeringen sina två kärnkraftpropositioner – en om reaktorägarnas ansvar vid olyckor och en om att avskaffa Avvecklingslagen och Kärntekniklagens förbud mot att bygga nya reaktorer. Två följdmotioner yrkade avslag på propositionen som föreslår klartecken för ny kärnkraft – den ena var gemensam för oppositionspartierna, den andra skrevs av Solveig Ternström och Eva Selin Lindgren.

Men du var beredd att rösta ja till regeringens förslag?

Sven Bergström: "Det var inget lätt beslut. Jag funderade länge. Skulle jag sitta med armarna i kors tills det blev dags att rösta? Så småningom bestämde jag mig för att försöka sammanfatta mina synpunkter och pröva vad som krävdes för att utskottsbehandlingen skulle göra regeringens förslag så mycket bättre att det var möjligt för mig att rösta ja till det.

"Jag gjorde ett utkast som jag kommunicerade med folk i miljörelsen och med riksdagsgruppens ledning och jag hade kontakter med jurister och andra

på departementet. Jag hade ju trumf på hand när jag kunde hävda att Alliansen skulle hålla sina vallöften. Det gav mig en bra position."

Men att föreslå, som du gör, att man ska leva upp till vallöftet bara genom att flytta lagändringarna från 1 juli 2009 till 1 januari 2010 och ändå fatta beslutet nu under vårriksdagen... Det tycker jag är fånigt.

Sven Bergström (skrattar): "Jag hör vad du säger. Den här formuleringen visar ju att det funnits en viss diskussion med min gruppleddning när jag skrev motionen. Hade jag skrivit den som jag ville hade jag förstås skrivit att regeringen får återkomma efter valet eftersom vallöftet måste hållas. Men jag fick indikationer på att om jag formulerar mig på ett visst sätt så kan jag faktiskt få bifall till motionen."

Det handlar framför allt om hans andra ändringsförslag. Det gäller frågan om subventioner till ny kärnkraft. Sven Bergström bestämde sig till slut för att det inte kan byggas ny kärnkraft i Sverige utan någon form av statligt stöd. I motionen refererar han till läget ute i världen där det inte finns något exempel på ny kärnkraft som helt bygger på privat finansiering.

Men här finns ändå ett problem och det är det som gör att Sven Bergström kräver "förbättringar" av regeringens proposition. Ty visserligen står det i de borgerliga partiledarnas överenskommelse från februari i fjol att "något statligt stöd för kärnkraft, i form av direkta eller indirekta subventioner, kan inte påräknas".

Men i regeringens proposition

Sven Bergström kämpar mot byggandet av nya kärnkraftverk.

Forsmark. Regeringen vill öppna för

till riksdagen

nämns detta bara i förbigående och det läggs inga förslag om att arbeta in dessa villkor i regelverket för ny kärnkraft.

Därför föreslår Sven Bergström i sin motion att riksdagen tillkännager som sin mening att regeringen till riksdagen ska återkomma med förslag till lagstiftning eller andra åtgärder. Här bör framgå att inget som helst statligt stöd, aktieägartillskott och inga som helst garantier eller subventioner får förekomma, vare sig direkt eller indirekt, för att bygga nya kärnkraftsreaktorer i Sverige eller andra länder. ”

”Andra åtgärder än lagstiftning” – det där gillade folkpartisten Carl B Hamilton som är ordförande i Näringsutskottet. Han har sagt till TT att det gör att han kanske kan få med dig på regeringens förslag. Var det en så bra idé?

Sven Bergström: ”När jag talade med jurister i Miljödepartementet medan jag höll på med motionen fick jag veta att det är komplicerat att stifta en lag som reglerar hur riksdagen hanterar budgetfrågor. Det är som att riksdagen reglerar sig själv. De lagkloka kan inte erinra sig något liknande fall.

”Men jag fick lära mig att det finns något som heter riktlinjebeslut som är starkare än ett vanligt riksdagsbeslut. Och hursomhelst kan ju en lag tas bort med ett klubbslag. Men jag räknar med att få se utskottets slutliga skrivning innan jag bestämmer mig för hur jag ska rösta.

”Jan Andersson, Centerpartiets företrädare i utskottet, kan i ett kärvt läge säga att risken finns att Sven röstar emot men ställs saken på sin absoluta spets kommer han naturligtvis att välja

Både Sven Bergström och Lasse Karlsson (stående i mitten i randig tröja) har länge varit aktiva i rörelsen mot kärnkraft.

partiets officiella linje och inte reservera sig till förmån för min motion. Tyvärr har min position också försvagats av att Thingvall sagt att han tänker rösta ja.”

Men så är detta med Vattenfall. Dom kan ju sticka i väg och göra en dålig affär genom att satsa på ny kärnkraft och så är det i alla fall våra pengar som stöttar kärnkraft. De har ju redan en uppgörelse med basindustrin som formerat sig i Industrikraft. Det täcker du inte in i din motion?

Sven Bergström: ”Nej, det täcker jag inte in. Men jag har talat med vårt folk på departementet, inte minst med Ola Alterå (statssekreteraren), han var väl förresten aktiv i Linje 3. Och min fråga har varit hur man ska komma åt Vattenfall som har ett antal gamla kärnkraftshökar som sitter i rummen och häckar och drömmar.

”Vi har ägardirektiv förstås och i stora frågor ska Vattenfall komma till mamma och pappa och anmäla vad som är på gång. Dessutom finns det en styrelse. Och då säger Ola ungefär, det är inget ordagrant citat, att Vattenfall ska vara strikt affärsmässiga, dom kan inte göra dåliga affärer bara för att dom är ett statligt företag och så gärna skulle vilja.

”Om inte EON, Fortum och andra bolag kan bygga kärnkraft så kan inte Vattenfall heller sticka ut och säga att dom kan... Men jovisst, där har vi varken hängslen eller livrem och därför är det så viktigt att det finns ett opinionstryck och en kritisk granskning. Men den är ju alldeles för klen.”

Dags att summera: Sven Bergström kan för det första acceptera att redan vårriksdagen

beslutar om lagstiftning som tillåter nya reaktorbyggen. Likaså att avvecklingslagen avskaffas vilket betyder kärnkraftverksbolagen själva bestämmer hur länge de befintliga reaktorerna ska gå, förutsatt att de klarar säkerhetskraven.

”Lagen har aldrig använts även om den fanns som ett hot i bakfickan på statens förhandlare när uppgörelsen om att stänga Barsebäck 1 och 2 träffades. Den är ett trubbigt verktyg, osmidigt och dyrbart – och jag väljer mina strider.”

Vidare är han beredd att överge Kärntekniklagens förbud mot ny kärnkraft eftersom han menar att en skarp skrivning om ”inget statligt stöd till nya reaktorer” i praktiken blir en spärr mot uppförandet av nya reaktorer. Slutligen vill han skärpa propositionens formuleringar om reaktorägarnas ansvar vid olyckor.

Sven Bergström säger att han har mött förståelse för sin motion bland människor i miljörelsen och i Folkkampanjen. De kärnkraftsmotståndare som jag har talat med är däremot besvikna över hans ställningstagande och från Birgitta Hambræus har jag med en hälsning: ”Säg till Sven att jag nästan förbannar honom!”

Du vill uppnå två saker: För det första rädda partiet och få igenom regeringens linje, för det andra, säkra dig mot nybyggd kärnkraft. Är det så du skiljer dig från Solveig Ternström och Eva Selin Lindgren som i sin motion avstyrker regeringens proposition i sin helhet?

Sven Bergström: ”Ja, det kan man säga. Jag har landat i slut-

satsen att i stället för att rösta nej och kanske förlora så försöker jag mig på linjen att göra så stora förbättringar i propositionen i utskottets förslag att jag kan rösta ja – för jag är ju trots allt lojal med mitt parti och jag vill ju att regeringen ska få förnyat förtroende.

”Och jag hoppas och tror, även om det kan låta litet förmåtet, att centern ska tjäna på att jag varit så tuff – att vi litet grand återställer förtroendet för att vi är ett äktgrönt miljöparti med tydliga ambitioner att kärnkraften ska ut ur systemet så fort som möjligt.”

”Men min lojalitet och mitt tålmod är inte obegränsade. Jag har sagt till gruppledningen att det här är allvar. Jag kan rösta nej.”

Lasse Karlsson

Foto: Anders Sandberg/Creative Commons

nybyggnation av kärnkraftverk.

Demonstration mot kärnkraft med allvarliga påminnelser på banderollerna.